

Stane:

Za celo leto K 30—
za pol leta • 15—
za četrt leta • 7:50
za 1 mesec • 2:50
Posamezna številka 80 vin.

Uredništvo in upravništvo je v
Ptuju, Slovenski trg 3 (v starem
rotovžu), prtiličje, levo.
Rokopisi se ne vrnejo.

PTUJSKI LIST

Politično gospodarski tednik.

Štev. 18

Ptuj, 2. maja 1920

II. letnik

Krvava stavka.

Ko se je pričela železničarska stavka, smo bili prepričani, da jo bodo železničarji izvedli mirno in dostojno. Delavstvo je gotovo upravičeno tudi s stavkanjem poskušati, da doseže izboljšanje svojih življenskih pogojev, toda stavka ne sme biti nikdar nasilna in zločinska.

Sedanja stavka je pa kmalu spočetka prekoračila dopustne meje, postala je iz mezdne gibanja politična stavka, katero so hoteli komunisti prav na boljševiški način izrabiti v dosego svoje popolne zmage. Pričeli so boj za „sovjetsko republiko“ v ruski obliki.

Brezvestni hujskači so pričeli vzlasti v Ljubljani hujskati svoje pristaše k ropanju in pobijanju. V soboto dne 24. aprila t. l. se je zbrala velika množica stavkujočih v predmestju Ljubljane in se je začela pomikati proti središču mesta. Zastavila jih je četa orožnikov in stražnikov. Množica pa je hotela s silo prodreti kordon. Vsled hujskanja komunističnih agitatorjev so zapeljani ljudje napadli orožnike, jim skušali iztrgati orožje iz rok, iz vrst komunistov sta padla dva strela z revolverjem na stražo, komandant orožnikov je bil zadet v nogo, drugi orožnik je istotako omahnil v prah, zadet od strela zločinske roke. V silobranu so oddali orožniki več strelav proti napadajoči množici in obležalo je na mestu deset mrtvih in sicer devet moških in en otrok, ranjenih pa je bilo 21 oseb. Boj se je vršil ravno pred bolnico „Leonišča.“ Iz Leonišča so prihitele usmiljene sestre in zdravniki ranjencem na pomoč. Gospod konsistorjalni svetnik Janez

Nov šolski zakon.

Okr. šol. nadzornik Pavel Flerč.

I.

V svojo mlado državo, v kateri smo se ujediniili Slovenci, Hrvati in Srbi, smo v vsej javni upravi prinesli vsak svojo dedščino iz države, v kateri smo živeli prej. V prvem hipu se ta uprava ni dala izpremeniti, ne da bi nastala zmeda in bi nihče ne vedel, katerih naredb naj se drži. Dasi pa so mnogi od prevzetih zakonov in naredeb že zastareli, današnjim razmeram neprimerni in potrebni preureditve, vlačimo še staro dedščino s seboj, obenem pa se že pripravlja nova ureditev, ki naj izednači in razmeram primerno ustvari upravo.

Tako dedščino imamo tudi v šolstvu, od katerega izvzamemo še danes šolstvo, ki je za ves narod obvezno, t. j. današujo ljudsko šolo. Pri nas v Sloveniji se držimo še starega avstrijskega šolskega zakona, ki je z nekaterimi izpremembami veljaven tudi za Dalmacijo in Istro, Hrvatska ima svoj stari ljudskošolski zakon, pravtako Srbija, ki ga je raztegnila tudi na Makedonijo, svoj zakon ima Bosna in Hercegovina, Velika Vojvodina, Medjimurje in Prekmurje pa slabo ali dobro urejajo svoje narodno šolstvo po madjarskem šolskem zakonu.

Kalan je prihitel podeljevati umirajočim zakrament sv. olja. Komunisti, med njimi ženske, pa so ga začeli biti s pestmi, neka ženska ga je udarila s palico po glavi, da mu je kri oblila tilnik. Duhovnik je omahnil na tla. Usmiljene sestre, ki so obvezovale ranjence, je tolpa opljuvala. Človeku se jezi je, že ko čita ta poročila. Ali je res mogoče, da so tudi naši ljudje že tako poudivljani.

To so najznačilnejše slike iz doseganja stavke. Hvala Bogu, da je bila oblast močna dovolj, in da je zadušila v kali vse take nevarne poskuse. Vlada je dala zapreti vse vodje komunističnega gibanja v Ljubljani in drugod. Tudi pri nas v Ptuju je glavni agitator Rože na varnem.

Velika nasilstva so dalje izvršili komunisti v Trbovljah in v Hrastniku. Na železnico med Zidanim mostom in Hrastnikom so stavkujoči navalili hlode in skale. Ko je privozil vlak, je moralo oboje v vlaku te ovire sproti odstranjevati. Pred Hrastnikom je bil vlak 24. aprila t. l. napaden od večje tolpe s kamni in streli. Vojaška posadka je morala streljati na napadalce. En napadalec je bil ustreljen, 2 ranjena in ujeta. Ko je dospel vlak v Trbovlje, je bila postaja zasedena od oboroženih delavcev, ki so imeli v okolici kolodvora postavljene celo strojnice. Tračnica je bila iztrgana. Stavkujoči so oplenili živilski vlak.

Tudi pred postajo v Sl. Bistrici so zločinski komunisti poškodovali menjalno napravo in je skočil vlak s tira.

Danes je red povsod vpostavljen. Močna vojaška posadka je zasedla posebno premogovni revir Trbovlje—Hrastnik, vlaki vozijo neovirano.

Velika nevarnost je od nas odstranjena.

Da tako stanje za dolgo časa ne more biti vzdržno, če hoče enotno prosvetno ministrstvo, v čigar področje šolstvo spada, imeti pregled in red, je jasno. In vsaj ena naloga stopa tozadevno pred zakonodajno, namreč ta, da vse to različno šolstvo izenači.

Najenostavnejše za to bi bilo, da se od dozdej obstoječih najboljši zakon napravi merodajen za vso državo; to pa ni mogoče iz enostavnega vzroka, ker od prej naštetih noben zakon ni toliko dober in primeren za vse okoliščine, da bi se mogel priznati za „najboljšega.“ Ta ima pogrške v tem vprašanju, ta v onem in ti pogrški bi kvarno vplivali na šolski razvoj v onem delu države, kjer je bila uredba dozdej boljša.

Drugi način izenačenja bi bil, če bi se iz vseh dozdej obstoječih zakonov izbralo najboljši in se tako ustvaril en enotni zakon. A tudi to ne bi bilo lahko mogoče, kajti vsi dosedanji zakoni žive že lepo vrsto let in se niso izpremenili, kakor se je izpremenil čas, ki so ga preživeli, in s časom vred razmere. Dokaza imamo dovolj v starem avstrijskem zakonu, ki ureja ljudsko šolo že nad 50 let, a ureja ga vedno po istem načinu, dasi so življenske razmere in potrebe danes čisto drugačne kakor so bile pred 50 leti.

Kako vidimo, za izenačenje obstoječega ni primerno, če bi se izenačilo vse z enim od obstoječih zakonov, ni pa tudi primerno, da bi se iz vseh nekaj izbralo in iz tega iz-

Žalostno, da smo se začeli že pobijati med seboj. Ali res še nismo zreli za svobodo, katero smo upali dobiti v novi lastni državi? Naše kmetsko ljudstvo naj pred vsem ne pozabi, da pomenijo ravno za njega komunisti največjo opasnost. Ako zavladajo komunisti, bo postal kmet zopet suženj na svoji zemlji, delal bo roboto za gospode komuniste — kakor na Ruskem. —

Nevarnost je za sedaj, kakor smo povdarjali, odvrnjena. Naša dolžnost pa je, da preprečimo za vedno jednake dogodke. Strnimo se vsi, ki nam je na srcu blagor naroda, blagor domovine, v močne enotne čete proti vsem razdirajočim elementom. Vstran mora, kar je gnilega, če tudi — s silo.

Gospodarstvo.

Napotki k letošnjemu zatiranju peronospore.

V zadnji številki tega lista se glasi zadnji stavek pod zgornjim naslovom „Če bi nastopilo zopet hladno vreme (pod 15° C), tedaj lahko s prvim škropljenjem čakamo, dokler tako hladno ostane.“ Ker je med tem v istini postalo hladno, saj imamo po noči k večjemu 8 do 10° C, se torej sedaj še ne mudi škropiti, pač pa bo treba to delo opraviti takoj, ko bo zopet toplejše. Ker pa se opaža, da mnogi vinogradniki škrope drugokrat navadno prepozno, kar je vzrok, da med prvim in drugim škropljenjem nastopi peronospora, ne moremo dovolj opozarjati vinogradnike, da naj ne odlagajo z drugim škropljenjem predolgo, ampak naj opravijo to delo 10 do 14 dni po prvem. Škropimo pa lahko brez pomisleka med cvetenjem, ako razmere to zahtevajo, ker to nikakor ne škoduje cvetju.

bora sestavilo novo. Zakonodajca in državna uprava se morata marveč odločiti, da ustvari nova šolski zakon. Ta pa mora biti tak, da bo upošteval naše sedanje življenske razmere in potrebe in se bo oziral na to, kar so učeni raziskovalci spoznali za dobro in potrebno pri narodni izobrazbi. Biti mora tedaj naroden in moderen.

Preden začnemo razpravljati o podrobnostih teh naših zahtev do zakona, še dve, tri o zakonski obliki.

Rekli smo že, da mora enotni državni šolski zakon izenačiti šolstvo. Pri tem si seveda ne smemo misliti šole vsled zakona povsod tako enake, da bi n. pr. učitelj v Srbiji pod docela drugačnimi narodnogospodarskimi razmerami moral učiti deco prav tisto in samo tisto kakor učitelj v Sloveniji, kjer bo moral zopet biti pouk n. pr. na Gorenjskem drug kakor v Slovenskih Goricah itd. Šolsko delo kot tako je notranje polje prostega duševnega dela, uravnavajo ga le krajevne in prosvetne razmere, a ostane nevezano vsled zakona in naredeb. Isto kakor s poukom je z vzgojo, za katero zakon pač lahko predpiše splošno smernico s tem, da označi v šolskem smotru narodnostno, versko ali drugačno vzgojo, ne more pa v tem oziru postaviti vsega šolstva do skrajnosti na isto merilo. Skratka: nemože je vse šolstvo potisniti v isti klobuk, ker bi bilo tu premalo prostora za šolski razvoj, kakoršen je potreben zaradi razvoja